

E. T. A. Hoffmann

A Homokember

Három kisregény

MAGVETŐ

MAGVETŐ
BUDAPEST, 2026

MAGVETŐ

© *Barna Imre, 2026*

© *Háy Gyula örököse, 2026*

© *Kajsa Krisztina, 2026*

Nathanael levele Lotharnak

Bizonyára mindnyájan aggódtok, amiért oly réges-rég nem írtam. Anyánk alighanem zsörtölődik, Clara pedig tán azt hiszi, hogy a sok itteni kicsapongás közepette teljességgel el is feledtem már őt, az én egyetlenemet, kinek pedig anyyali képe oly mélyen a szívembe s az elmémbe vésődött. Pedig szó sincs ilyesmiről! Mindennap, minden órában az eszembe juttok, s édes álmodozás idézi fel bennem az én kedves kis Clarám meghitt alakját: tiszta szemében ugyanaz a sugárzó mosoly, mellyel fogadni szokott, valahányszor megtérek hozzátok.

Jaj, hogyan is írhattam volna nektek abban a zaklatott lelkiállapotban, mely eddig minden gondolatomat széjjelzilálta...!

Valami iszonyú lépett az életembe! Szörnyűséges végzettel fenyegető sötét sejtelmek borítanak be fekete fellegekhez hasonlatosan, melyeken nem hatol át egyetlen vigasztaló napsugár sem.

Hogy mi történt? El kell hogy mondjam neked, belátom, de már a gondolatára is örült gúnykacaj

környékez. Ó, szeretett Lotharom! Hogyan is fogjak neki, miként is tudnám veled legalább valamelyest érzékeltetni, hogy ami néhány napja történt velem, csakugyan oly gonosz csapást mérhetett az életemre? Bárcsak itt volnál, hogy te magad győződhess meg a dolgok állásáról, mert így minden bizonnyal azt fogod gondolni, hogy megtévelyultam, s kísérteteket látok.

Egy szó, mint száz: az az iszonyatos esemény, melynek halálos nyomát kitörölni magamból hasztalan igyekszem, nem más, mint hogy néhány napja, azaz október 30-án, déli tizenkét órakor egy barométerárus lépett a szobámba, s a portékáját kínálta. Semmit sem vettem tőle, s megfenyegettem, hogy lehajítom a lépcsőn, mire ő önként távozott.

Talán máris sejted, hogy csakis egészen sajátos, az életemet mélységesen átható összefüggések magyarázhatják meg a történeteket, s hogy ama szerencsétlen házaló személye bizonyára nyomasztó hatást tett rám valamiért. Helyesen sejted. Összeszedem tehát magamat, s azon leszek, hogy minél nyugodtabban és türelmesebben elmeséljek neked kora ifjúságomból annyit, amennyiből a te eleven elmédben minden egy csapásra megvilágosodhat.

Már kezdeném is, de hallom, amint felkacagsz, Clara pedig azt mondja: „Micsoda gyerekeskedés!” ...Kacagjatok, kérlek, kacagjatok ki szívből, könyörgök nektek! De úristen, mit is beszélek...? A hajam az égnek áll a gondolatra, hogy

ugyanolyan örült kétségbeeséssel esdeklem hozzátok, hogy kikacagjatok, mint Franz Moor Danielhez...*

Elég, térjünk a tárgyra!

Ebédidőn kívül ritkán láttuk apánkat napközben, a testvéreim és én. Nyilván a hivatala foglalta el oly nagyon. De vacsora után – régi szokás szerint már hét órakor feltálaták a vacsorát – anyákkal együtt mindnyájan átvonultunk apánk dolgozószobájába, s ott körülültünk egy kerek asztalt. Apánk pipára gyújtott, egy nagy pohár sört kortyolgatott mellé. Gyakran mesélt nekünk csodálatosnál csodálatosabb történeteket, s mesélés közben sokszor olyan izgalomba jött, hogy ki-kialudt a pipája, melyet égő papirossal újra meggyújtani az én feladatom és egyik legfőbb mulatságom volt. Ám ugyanolyan gyakran csak a kezünkbe nyomott egy-egy képeskönyvet, s némán és mozdulatlanul ült karosszékében, roppant füstfellegetet eregetve, melyek ködként ültek meg bennünket. Az ilyen estéken anyánk nagyon szomorú volt, s alighogy kilencet ütött az óra, így szólt:

– Lefekvés, gyerekek, lefekvés! Jön a Homokember, már hallom is!

Ilyenkor csakugyan hallottam én is mindig, amint súlyos és kimért léptek csoszszannak a lépcsőn, egyre följebb és följebb: ezek voltak hát a Ho-

* Friedrich Schiller *Haramiák* című darabjának szereplői (5. felvonás, 1. jelenet).

mokember léptei; meg is kérdeztem anyámtól, miközben ő a szobánkba vitt minket:

– Mondd csak, anyus, kicsoda az a gonosz Homokember, aki mindig elzavar minket apustól? Hogyan fest?

– Homokember nincs, édes gyermekem – felelte anyám –, s ha azt mondom nektek: jön a Homokember, csak azt akarom mondani, hogy álmosak vagytok már, leragad a szemetek, mintha homokkal hintették volna tele.

Nem értem be anyánk válaszával; mi több, gyermeki ésszel arra a kézenfekvő következtetésre jutottam, hogy anyánk csak azért tagadja le a Homokember létezését, hogy ne féljünk tőle, hiszen mindig a saját fülemmel hallottam, amint jön föl-felé a lépcsőn... Addig furdalta oldalamat a kíváncsiság, hogy valami közelebbit megtudjak erről a Homokemberről s arról, hogy mi köze hozzánk, gyermekekhez, mígnem végül ahhoz az öregasszonyhoz fordultam, ki a legkisebb húgomat dajkálta, s megkérdeztem, ugyan miféle ember ez a Homokember.

– Nocsak, kis Nathanaelem – felelte –, hát nem tudod? Gonosz ember az! Ha nem akar lefeküdni a gyerek, odamegy hozzá, és egy marék homokot csap az arcába, hogy kipattanjon a vérző szeme, amit aztán a zsákjába gyömöszöl, s a Holdba visz, eleségül a csemetéinek; a csemetéi meg ott ülnek a fészekben, görbe a csőrük, mint a bagolyé, azzal csipegetik föl a rossz kisgyerekek szemét.

Csakugyan ijesztő alakot öltött most már képzeletemben a szörnyű Homokember; valahányszor meghallottam esténként a csoszogását a lépcsőn, már reszkettem is a félelemtől, az iszonyattól, és sírás fojtogatott.

– A Homokember! A Homokember...! – tört föl belőlem ilyenkor a kiáltás, egyebet hiába próbált kihúzni belőlem az anyám. A hálószobába szaladtam, s egész éjszaka a Homokember rémisztő lényével viaskodtam gondolatban. Ahhoz már eléggé nagy fiú voltam, hogy belássam: a Homokemberről, a holdbéli fészekben gubbasztó fiókáiról szóló dajkamese nem fedheti egészen a valóságot; de számomra a Homokember mégis megmaradt szörnyűséges kísértetnek, és rémült borzadályal hallgattam mindig, amint feljön a lépcsőn, s utána nagy dérrel-dúrral benyit apámhoz. Volt úgy, hogy sokáig nem jött, azután meg egymást követék a látogatásai.

Évekig így ment ez, s én csak nem tudtam hozzászokni az ijesztő kísértethez, csak nem fakult el bennem a rettenetes Homokember képe. Apámhoz fűződő kapcsolata egyre jobban és jobban foglalkoztatta a képzeletemet; attól, hogy apámnál kérdezősködjem róla, leküzdhetetlen szégyenérzet tartott vissza, de hogy magam fürkészzem ki a titkot, egyes-egyedül, hogy meglessem a mesebeli Homokembert, évről évre több kedvet éreztem. A Homokember a gyermeki lelket oly könnyen lenyűgöző, csodálatos, kalandos dolgokra

irányította a figyelmemet. Semmit sem szerettem jobban, mint koboldokról, boszorkányokról, erdei manókról szóló, hátborzongató történeteket hallgatni vagy olvasni; ám egyik mesealak sem veteledhetett a Homokemberrel, s én krétával, szénnel a lehető legtorzabb, legvisszataszítóbb ábrázolásban az ő képével firkáltam tele asztalt, szekrényt, falakat.

Amikor tízesztendőös lettem, a gyerekszobából anyánk egy kamrácskába költöztetett, mely a folyosóról nyílt, nem messze apám szobájától. Ha kilencet ütven az óra, annak az ismeretlen embernek a léptei felhangzottak odalent, nekünk továbbra is egykettőre el kellett hagynunk a szobát. Kamrácskában hallottam, amint benyt apánkhoz az ismeretlen, s kisvártatva mindig mintha valami finom, különös illatú gőz terjengett volna a házban. Kíváncsiságommal együtt a bátorság is egyre nőtt bennem; mindenképp meg akartam ismerkedni most már a Homokemberrel. Anyám távozása után gyakorta kilopóztam a folyosóra, de hiába lestem, mert mire én elértem azt a rejtékhelyet, ahonnan megpillanthattam volna, a Homokember már becsukta maga mögött az ajtót. Ellenállhatatlan vágyamtól ösztökélve végül is elhatároztam, hogy apám szobájában bújok el, ott várom meg a Homokembert.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte a Generál Nyomda Kft., 2026-ban
6728 Szeged, Kollégiumi út 11/H
www.generalnyomda.hu

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
A borítót Németh Márton,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9518
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4745-3
ISSN 0324-5713